

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT KWALITEITSONDERZOEK NTC-VO

NEDERLANDSE SCHOOL IN ZUID-AFRIKA

School : NTC-VO Nederlandse school in Zuid-Afrika
Plaats : Johannesburg, Zuid-Afrika
BRIN-nummer : 28YM

Datum schoolbezoek : 14 en 15 maart 2016
Datum vaststelling : 7 juli 2016

Inhoud

1	Inleiding 5
2	Kwaliteitsprofiel 7
3	Beschouwing 11
4	Vervolg van het toezicht 15

1 Inleiding

De Inspectie van het Onderwijs bezocht NTC-VO Nederlandse school in Zuid-Afrika, Johannesburg in het kader van een kwaliteitsonderzoek (KO). Daarbij heeft een onderzoek plaatsgevonden naar de indicatoren van kwaliteitsaspecten op grond van het door de inspectie gehanteerde Toezichtkader PO/VO 2011. Bij dit kwaliteitsonderzoek doet de inspectie onderzoek naar de kwaliteit van het onderwijs door zich te richten op de kern van goed onderwijs op de school. Het gaat hierbij om indicatoren die betrekking hebben op de kwaliteitszorg, het aanbod, de onderwijstijd, het pedagogisch handelen van leraren, het didactisch handelen van leraren, de afstemming op de onderwijsbehoeften van leerlingen, de actieve rol van leerlingen, het schoolklimaat, de begeleiding, de zorg, de resultaten en de ontwikkeling van leerlingen.

Op grond van het kwaliteitsprofiel van de school dat naar aanleiding van een vorig inspectiebezoek is opgemaakt, op basis van risicofactoren die bij de inspectie bekend zijn of afspraken die met de school zijn gemaakt, of op basis van de informatie die door de school is toegestuurd kan de inspectie besluiten om niet alle indicatoren bij het onderzoek te betrekken. Dit is bij uw school niet aan de orde geweest.

Indien de school in het kader van zelfevaluatie over een bepaalde indicator of over een bepaald kwaliteitsaspect voldoende betrouwbare en valide gegevens heeft verzameld kan in overleg tussen school en inspectie besloten worden om de oordelen uit de zelfevaluatie alleen te verifiëren en deze niet zelf opnieuw te onderzoeken. Doorgaans is dit alleen bij onafhankelijk onderzoek door derden het geval.

Uw school heeft naast de schoolgids en het schoolplan documenten ingestuurd die op uw zelfevaluatie-activiteiten betrekking hebben. Het betreft onder meer uitslagen van enquêtes en reacties daarop, toetsuitslagen, activiteitenplannen.

De opzet van het onderzoek

Het kwaliteitsonderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Onderzoek en analyse van documenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn;
- Analyse van documenten die betrekking hebben op zelfevaluatie-activiteiten van de school en van andere documenten die de school voorafgaand aan het schoolbezoek heeft toegestuurd;
- Schoolbezoek, waarbij in de klas VO de onderwijspraktijk is geobserveerd door het bijwonen van lessen Nederlandse taal;
- Gesprekken met de directie over de kwaliteit van de indicatoren;
- Gesprek met de ambassadeur over de situatie in Johannesburg/Pretoria in relatie tot de context van de school;
- Gesprekken met het bestuur, leerlingen, leraren en ouders.

Aan het eind van het schoolbezoek heeft de inspectie de kwaliteitsoordelen en de conclusies van het schoolbezoek besproken met de directeur en het bestuur.

De inhoud van het rapport

Het onderzoek naar de kwaliteit van het onderwijs levert een kwaliteitsprofiel op van de school (hoofdstuk 2). In hoofdstuk 3 geeft de inspectie een beschouwing over de geconstateerde kwaliteit in relatie tot de context of uitgangssituatie van de school. Indien van toepassing worden in deze beschouwing ook de toegevoegde indicatoren betrokken. In de rapporten vanaf schooljaar 2013-2014 is hierin voor iedere bezochte ntc-school apart informatie opgenomen over de aanpak en de gevolgen van de bezuinigingen op het Nederlands onderwijs in het buitenland vanaf januari 2014. In hoofdstuk 4 is het vervolgtoezicht aangegeven en worden, indien noodzakelijk, afspraken vermeld met betrekking tot wettelijke bepalingen waaraan de school niet voldoet.

2 Kwaliteitsprofiel

Het kwaliteitsprofiel geeft een overzicht van de waarderingen die de inspectie heeft toegekend aan indicatoren die betrekking hebben op belangrijke kenmerken van goed onderwijs. De met een * gemarkeerde indicatoren zijn bepalend voor de vaststelling van het vervolgtoezicht.

In de waardering is tot uitdrukking gebracht in welke mate de indicatoren bijdragen aan de kwaliteit van het onderwijs:

1. draagt niet of nauwelijks bij;
2. draagt onvoldoende bij;
3. draagt voldoende bij;
4. draagt in hoge mate bij;
5. niet te beoordelen (alleen bij Resultaten en Ontwikkeling van leerlingen). Deze waardering is gegeven indien de school over bepaalde indicatoren geen betrouwbare en valide gegevens beschikbaar heeft.

Kwaliteitsaspect 1: De opbrengsten liggen op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie verwacht mag worden.

	1	2	3	4	5
1.1 * De leerlingen behalen het opleidingsniveau dat mag worden verwacht. .			•		
1.2 * De leerlingen lopen weinig vertraging op in de opleiding.			•		

Kwaliteitsaspect 2: De aangeboden leerinhouden zijn gericht op de brede ontwikkeling van leerlingen en de voorbereiding op vervolgonderwijs of arbeidsmarkt en samenleving.

	1	2	3	4
2.1 * De aangeboden leerinhouden Nederlandse taal in de onderbouw voldoen aan de kerndoelen			•	
2.2 * De aangeboden leerinhouden Nederlandse taal in de bovenbouw zijn dekkend voor de examenprogramma's.			•	
2.3 De school met taalzwakke leerlingen heeft een aanbod aan leerinhouden dat past bij de talige onderwijsbehoeften van deze leerlingen.			•	

Kwaliteitsaspect 3: De leerlingen krijgen voldoende tijd om zich het leerstofaanbod eigen te maken.

	1	2	3	4
3.1 De uitval van geplande onderwijsactiviteiten blijft beperkt.			•	
3.2 Het ongeoorloofd verzuim van leerlingen is beperkt.			•	
3.3 De leerlingen maken efficiënt gebruik van de onderwijstijd.			•	

Kwaliteitsaspect 4: Het schoolklimaat wordt gekenmerkt door veiligheid en respectvolle omgangsvormen.

	1	2	3	4
4.1 Ouders zijn betrokken bij de school door de activiteiten die de school daartoe onderneemt.			•	
4.7 Het personeel van de school zorgt ervoor dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar en anderen omgaan.				•

Kwaliteitsaspect 5: De leraren leggen duidelijk uit, organiseren de onderwijsactiviteiten efficiënt en houden de leerlingen taakbetrokken

	1	2	3	4
5.1 * De leraren geven duidelijke uitleg van de leerstof.			•	
5.2 * De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.				•
5.3 * De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.				•

Kwaliteitsaspect 6: De leraren stemmen aanbod, instructie, verwerking en onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.

	1	2	3	4
6.1 De aangeboden leerinhouden maken afstemming mogelijk op de onderwijsbehoeften van individuele leerlingen.			•	
6.2 De leraren stemmen de instructie af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			•	
6.3 De leraren stemmen de verwerkingsopdrachten af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			•	

Kwaliteitsaspect 7: De leraren volgen systematisch de vorderingen van de leerlingen.

	1	2	3	4
7.2 De leraren volgen en analyseren systematisch de voortgang in de ontwikkeling van leerlingen		•		
7.3 De school gebruikt informatie van scholen en instellingen waar de leerlingen vandaan komen voor de begeleiding van de leerlingen.			•	

Kwaliteitsaspect 8: De leerlingen die dat nodig blijken te hebben, krijgen extra zorg.

	1	2	3	4
8.1 Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens bepaalt de school tijdig de aard van de zorg voor de zorgleerlingen.			•	
8.2 * De school voert de zorg planmatig uit.			•	
8.3 De school evalueert regelmatig de effecten van de zorg.			•	

Kwaliteitsaspect 9: De school zorgt systematisch voor behoud of verbetering van de kwaliteit van haar onderwijs.

	1	2	3	4
9.1 De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.			•	
9.2 De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen.			•	
9.3 De school evalueert regelmatig het onderwijsleerproces.			•	
9.4 De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.		•		
9.5 De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces.		•		
9.6 De school waarborgt de kwaliteit van de examens en van andere toetsinstrumenten.			•	
9.7 De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.			•	

Naleving		
	Ja	nee
N1b In de schoolgids is informatie opgenomen over standaard gecontroleerde onderdelen.	•	
N2b In het schoolplan is informatie opgenomen over standaard gecontroleerde onderdelen.	•	
N4a Er is voldoende onderwijstijd geprogrammeerd om te kunnen voldoen aan de daarvoor gestelde minima.	•	

3 Beschouwing

Dit hoofdstuk beschrijft het oordeel van de inspectie over de kwaliteit van het voortgezet onderwijs op NTC-VO Nederlandse school Zuid-Afrika, Johannesburg en geeft een toelichting op het kwaliteitsprofiel. Daarbij legt de inspectie zo mogelijk verbanden tussen de verschillende onderzochte indicatoren onderling en - voor zover relevant - tussen de indicatoren en de schoolcontext, de specifieke doelstellingen van de school en eerdere inspectieonderzoeken. Voor een goed begrip wordt eerst de uitgangssituatie beschreven.

Uitgangssituatie

Nadat enkele ouders uit Johannesburg het initiatief namen om Nederlandse lessen voor hun kinderen te realiseren werd de Stichting Nederlands Onderwijs en Cultuur in Zuid-Afrika opgericht in 1991. Ook vanuit Pretoria was er behoefte aan lessen in de Nederlandse taal, vandaar dat in 1992 het NTC-onderwijs voor groep 1 t/m 8 startte in Johannesburg en Pretoria. In 1998 werd ook gestart met het aanbieden van voortgezet onderwijs. De leerlingen van het voortgezet onderwijs worden opgeleid tot en met de vierde klas van het VO en kunnen ook deelnemen aan het examen voor het Certificaat Nederlands als Vreemde taal (CNaVT).

Voor de lesactiviteiten in het voortgezet onderwijs maakt de school gebruik van de faciliteiten van de dependance van de American International School of Pretoria. Het schooljaar van De Nederlandse School (DNS) loopt hierom gelijk met de planning van de AISJ. Op de locatie staan enkele eigen kasten met daarin ook de Nederlandse bibliotheek. Verder mag er op de locatie gebruik gemaakt worden van computers en videoapparatuur alsmede kopieerfaciliteiten.

De leerlingen die doorstromen vanuit het basisonderwijs moeten aan het einde van groep 8 van het basisonderwijs een Cito-toets afleggen om te bepalen of zij op HAVO/VWO- niveau of VBO/MAVO-niveau gaan studeren. Voor leerlingen die van buiten komen, wordt eveneens door middel van een Cito-toets bepaald bij welk jaar zij kunnen beginnen en op welk niveau zij kunnen werken. De leerstof is geordend volgens hetzelfde patroon als het CNaVT-examen: er wordt in opklimmende graad van moeilijkheid geoefend met mondelinge vaardigheden, leesvaardigheid en schrijfvaardigheid. De leerstof wordt zo aangeboden dat de leerlingen tegelijkertijd ook algemene vaardigheden – eveneens in opklimmende graad van moeilijkheid – zoals zelfstandig werken, reflecteren en communiceren aanleren.

De meeste leerlingen van de school zijn afkomstig uit gezinnen waar door beide ouders Nederlands wordt gesproken. Toch is er sprake van grotendeels richting-2-leerlingen omdat alle leerlingen op een Engelstalige school zitten, zodat het Nederlands vaak niet meer de eerste taal is. Momenteel telt de school 84 leerlingen, waarvan 12 leerlingen op het voortgezet onderwijs.

Er wordt op 38 dinsdagmiddagen 2,5 uur lesgegeven. Samen met het huiswerk, dat structureel wordt gegeven en gemaakt, en de zes cultuurzaterdagen wordt de norm van 120 uur ruimschoots gehaald. Momenteel denkt de school na over de invulling van de zes cultuurzaterdagen. Ouders en leerlingen hebben in de enquêtes aangegeven de zaterdagen belastend te vinden.

Het team bestaat uit zeven leraren die, op één leraar na, allemaal bevoegd zijn. De directeur, die tevens lesgeeft in de bovenbouw en op het voortgezet onderwijs, stuurt het team aan. Zij is verantwoordelijk voor de dagelijkse coördinatie en uitvoering van het beleid op de school.

Het bestuur van de school bestaat uit een voorzitter, een secretaris en een penningmeester. De taken en functies van de bestuursleden afzonderlijk en van het bestuur als geheel zijn vastgelegd in de statuten van de stichting. Tijdens een jaarlijkse oudervergadering legt het bestuur, dat zichzelf typeert als beleidsbepalend, verantwoording af voor het beleid van het voorafgaande jaar.

Aanpak en gevolgen bezuinigingen

De school wordt door het wegvallen van de subsidie vanaf januari 2017 voor haar inkomsten vrijwel volledig afhankelijk van de ouderbijdrage. Dat geeft de nodige zorgen voor de toekomst. Voor de korte termijn is de situatie goed te overzien en wordt ingeteerd op de buffer die na enkele jaren van groeiende leerlingaantallen en gunstige marktomstandigheden is opgebouwd. Het bestuur bekijkt jaarlijks of de bijdrage verhoogd moet worden of dat men nog uitkomt met de bestaande reserves. Die beslissingen zijn uiteraard zeer afhankelijk van de leerlingenaantallen.

Algemeen beeld

De inspectie beoordeelt de kwaliteit van het onderwijs als voldoende tot goed. Sinds het laatste bezoek in 2012 is het de school gelukt om de onderwijskwaliteit vast te houden en verder te bouwen aan de schoolontwikkeling.

De resultaten van het Nederlandse taalonderwijs zijn voldoende. De examenresultaten zijn goed. Alle studenten die opgaan voor het examen slagen ook. De school kan zich voldoende verantwoorden over het leren van de leerlingen en heeft een duidelijke visie op het onderwijsprogramma, zodat aansluiting met het onderwijs in Nederland op peil blijft. De leerlijnen zijn duidelijk. De school beschikt over een goede en permanente huisvesting en heeft veel middelen om functioneel in te zetten bij de ondersteuning van het lesprogramma. De leraren geven op een adequate wijze les. De lessen spreken de leerlingen aan en de leraren weten de leerlingen te stimuleren om te leren. De leraren sluiten daarbij voldoende aan op wat de leerlingen nodig hebben. Op De Nederlandse School is sprake van een veilig en prettig schoolklimaat. Afspraken en regels over de omgang met elkaar zijn bekend bij alle betrokkenen en worden ook nageleefd. Leerlingen en leraren hebben het naar hun zin op de school en de ouders waarmee gesproken is, zijn tevreden. De school kent een kwaliteitscultuur en handelt vanuit een gezamenlijke visie, wat bijdraagt aan de kwaliteitsverbetering. Er valt nog winst te halen door de plannen van aanpak scherper te formuleren en overige afspraken en beleid beter te borgen.

De school geeft aan trots te zijn op een goede integratie met de Nederlandse gemeenschap en de ambassade. Er is een goede samenwerking tussen bestuur en team, maar ook met andere NTC-scholen in Zuid-Afrika. Enkele zorgpunten zijn de financiën op de lange termijn, de grote spreiding (afstand) van de leerlingen en de invulling van de cultuurzaterdag.

Toelichting

Opbrengsten

De inspectie beoordeelt de examenresultaten en opbrengsten op basis van een goede doorstroom en geringe vertraging gedurende de schoolloopbaan.

Voor de examenresultaten geldt dat deze van voldoende niveau zijn. De school heeft een aanbod voor de eerste vier leerjaren van het voortgezet onderwijs voor R1 en R2 leerlingen en werkt gericht toe naar een Certificaat Nederlands als Vreemde Taal (CNaVT) op verschillende niveaus. De leraar neemt de examens af en de laatste jaren is dat op het hoogste niveau (EDUP, educatief en professioneel). De inspectie heeft ook de resultaten van voorgaande jaren bij haar oordeel betrokken. De afgelopen drie jaren hebben alle leerlingen die het examen hebben afgelegd, het beoogde certificaat gehaald. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat het elk jaar om geringe aantallen leerlingen gaat. De doorstroom tussen de verschillende klassen is op orde.

Onderwijspraktijk

De onderwijspraktijk is in z'n geheel van voldoende tot goed. Het team weet de kwaliteit te bereiken die nodig is om NTC-onderwijs gestalte te geven.

De leerinhouden en leermiddelen voor Nederlandse taal zijn afgestemd op de ontwikkelingsfase van de leerlingen. Daarbij moet wel opgemerkt worden dat de huidige methode Nederlands enigszins verouderd is en volgens de leraren niet meer voldoet. Het lukt wel om de doorgaande lijn te bewaken van de verschillende taaldomeinen. Tijdens de cultuurzaterdagen wordt ook aandacht besteed aan de Nederlandse en Belgische cultuur.

Het aantal uren NTC onderwijs per week is gemiddeld 2,5 uur. Met de zes cultuurzaterdagen en het huiswerk worden de verplichte 120 uren ruimschoots gehaald. Uitval van onderwijsactiviteiten komt nauwelijks voor en bij afwezigheid van een leraar nemen andere teamleden de lessen over.

De regels op school en binnen de klassen zijn duidelijk en afspraken worden nagekomen. Leraren en leerlingen benaderen elkaar - en onderling - respectvol. Het prettige klimaat is ondersteunend voor de cognitieve en sociale ontwikkeling van de leerlingen.

Het zicht op de ontwikkeling van de leerlingen is door observaties en de afname van methodegebonden toetsen op orde. Er zijn op DNS-VO geen methodeonafhankelijke toetsen (genormeerde toetsen). Dat zijn de VO-scholen met de invoering van de initiatiefwet Bisschop in Nederland ook niet meer wettelijk verplicht. Echter, afname van de toetsen levert in het buitenland vaak wel goede informatie over het niveau van leerlingen in vergelijking met het niveau in Nederland op. Daarnaast leveren veel toetsen ook in diagnostische zin veel informatie op. Om die redenen heeft de afname van deze toetsen wel degelijk zin en is er nog winst te halen op DNS-VO in breder toetsen, analyseren en handelen. Omdat er in kleine groepen wordt lesgegeven, liggen er mogelijkheden voor afstemming van de leerbehoeften van individuele leerlingen middels differentiatie. Deze worden voldoende benut.

Het team is betrokken en creëert een stimulerend pedagogisch klimaat. De leraren hebben hoge verwachtingen van de leerlingen en uit de geobserveerde lessen blijkt dat het didactisch handelen op de onderzochte onderdelen van voldoende kwaliteit is. De leraren gebruiken passende vakdidactische principes en werkvormen. De lessen kennen een duidelijke opbouw en structuur en zijn aansprekend. De werksfeer is zeer taakgericht en in de lessen was de actieve betrokkenheid van de leerlingen zichtbaar. De school stemt voldoende af op de verschillen in ontwikkeling door het eventueel aanpassen van de inhoud, de instructie, het tempo of de verwerking. Het team communiceert regelmatig met de ouders over de ontwikkeling van de leerlingen. Dat gebeurt in de 10-minuten-gesprekken, maar ook tussendoor. De ouders waarmee gesproken is zijn tevreden over de communicatie en inzet van de school.

Kwaliteitszorg

De Nederlandse School heeft onder meer in het schoolplan doelen geformuleerd, die passen bij het gestalte geven van goed NTC-onderwijs. Omdat er door het nieuwe bestuur de afgelopen jaren veel energie is gaan zitten in allerlei organisatorische en financiële zaken heeft het bestuur minder tijd gehad om cyclisch haar doelen en activiteiten te evalueren. Het bestuur is zich zeer bewust dat daardoor de planmatigheid en de borging van de kwaliteit onder druk staat. De ruimte om daar weer volop aandacht aan te geven is er momenteel weer. Binnenkort wordt een begin gemaakt door weer een nieuw schoolplan op te stellen, waarin de doelen en plannen geformuleerd worden. Dat gebeurt mede door gebruik te maken van een SWOT-analyse, ouderenquêtes en de evaluatie van bestaand beleid. Ook de feedback van leerlingen en schoolverlaters wordt daarin meegenomen.

De verantwoordelijkheidsverdeling tussen bestuur en directeur is transparant en duidelijk. Bestuur en directie/team werken goed en prettig samen en de gesprekkencyclus wordt consequent uitgevoerd.

De verantwoording en communicatie aan ouders over de gerealiseerde onderwijskwaliteit en de schoolontwikkeling is op orde. Daarnaast staat de school open voor wensen en voorstellen van belanghebbenden en neemt dat aantoonbaar serieus. De ouders zijn daar ook tevreden over.

4 Vervolg van het toezicht

Bij dit kwaliteitsonderzoek heeft de inspectie ook de naleving van een aantal wettelijke voorschriften over de door het bestuur vastgestelde schoolgids en het schoolplan onderzocht, zoals die voor scholen in Nederland gelden. Op basis hiervan concludeert de inspectie dat de school aan deze wettelijke bepalingen voldoet.

De bevindingen van dit kwaliteitsonderzoek leiden tot het volgende arrangement voor het vervolg van het toezicht (toezichtarrangement):

De aangetroffen kwaliteit van het onderwijs op de school vraagt geen aanpassing van de reguliere onderzoeksplanning van de inspectie. In beginsel volgt over vier jaar opnieuw een kwaliteitsonderzoek.